

Dierenkliniek De Morette

Basiskennis van EHBO

Help je paard en de dierenarts

Jij kent je paard als geen ander. Het verschil tussen 'vandaag is hij niet in zijn normale doen' of 'het is dringend' is voor jou zonneklaar! En zo klinken ook ongeveer de alledaagse vage oproepen die een dierenarts krijgt, maar die ontvangt graag wat meer specifieke informatie. Hoe kun je zelf meer waardevolle informatie verzamelen? En hoe dien je - indien nodig - eerste hulp toe bij je paard? Met deze twee zaken kun je belangrijke tijd winnen en je dierenarts helpen bepalen of het echt om een spoedgeval gaat dat om twaalf uur 's nachts onderzocht dient te worden...

Een gedragsverandering bij je paard is vaak het eerste wat in het oog springt: hij staat in een hoek, laat zijn eten staan of heeft helemaal geen werklust. Ook al blijft het onderzoek en advies van een dierenarts onmisbaar; een eerste onderzoek door jezelf, kan al in een bepaalde richting wijzen. Oefen eerst en vooral de uitvoering van het klinisch onderzoek op je gezonde paard. Zo voorkom je dat je het voor de eerste keer moet doen in een stresssituatie en zo leer je ook wat normaal is en niet.

Temperatuur opmeten

De temperatuur bij een paard wordt rectaal (via de anus) gemeten en is in normale situaties 37°C-38°C. Net na het werk - bij

opwinding of transport - kan de temperatuur oplopen tot ongeveer 38,5°C zonder dat dit abnormaal is. Je meet dan gewoon een uur later nogmaals de temperatuur.

Tot 38,6°C kunnen we spreken van een lichte verhoging, daarboven is het koorts. Een te lage temperatuur wordt meestal veroorzaakt door een meetfout, die ontstaat door lucht of een mestbal in de einddarm. Door regelmatig de temperatuur van je paard te meten, weet je wat zijn normale lichaamstemperatuur is. Zo is een verhoging van 38,5°C van groter belang bij een paard waarbij de temperatuur altijd rond 37,2°C schommelt, dan bij een paard dat meestal een temperatuur van 38,1°C heeft.

Veulens hebben een hogere temperatuur: tussen de 38° en 38,7°C. In tegenstelling tot een volwassen paard kunnen zij gemakkelijker onderkoeld raken en spelen omgevingstemperatuur en de algemene toestand een grote rol. Een erg ziek veulen kan bijvoorbeeld een bacteriële infectie hebben zonder temperatuursverhoging!

TIP *bij het opnemen van de temperatuur*

Sta voldoende dicht bij je paard en begin hem al vanaf de flanken te waarschuwen, wrijf eerst onder de staart om de reactie van je paard te kunnen inschatten. Bevochtig eventueel de thermometer, zodat hij gemakkelijk ingebracht kan worden. Breng de thermometer voldoende diep in, totdat het

Dierenkliniek De Morette

venstertje nog net zichtbaar is. Door de thermometer schuin te houden, vermijd je dat een mestbal of lucht voor valselijk lage metingen kunnen zorgen. Voer de meting telkens twee keer uit, om helemaal zeker te zijn. Zorg dat je helper aan dezelfde kant staat als jij, zodat hij het achterste van het paard kan wegdraaien door aan het hoofd te trekken.

Hartfrequentie of pols tellen

De normale hartfrequentie van een paard varieert van 28 tot 44 slagen per minuut. Bij een getraind paard kan de hartslag in rust onder de 30 slagen per minuut zakken, terwijl bij bijvoorbeeld pony's de hartslag in rust eerder boven de 40 slagen per minuut zal zijn.

Bij elke vorm van stress - zoals het betreden van een onbekende ruimte of zelfs bij het aanbrennen van de stethoscoop - zal de hartslag even stijgen. Over het algemeen zakt de hartslag dan weer binnen de 15 tot 30 seconden. Dus bij het opnemen van de hartfrequentie is het belangrijk om even te blijven luisteren, totdat de hartslag zakt en stabiel blijft. De hartslag kun je tellen door onderaan de kaak het kloppen van de slagader te voelen. Deze handeling vergt wat oefening en is niet eenvoudig wanneer je paard niet goed stilstaat.

Bij een mager paard of een veulentje kun je soms de hartslag voelen net achter de elleboog aan de linkerkant van het paard. Dit is ook de plaats waar je met een stethoscoop kunt luisteren naar de hartslag. Een eenvoudige stethoscoop kun je reeds voor ongeveer 25,- euro aanschaffen; geen grote

investering dus. Telkens als het hart slaat, hoor je twee harttonen (het klinkt als 'lub-dub'), waardoor veel mensen de neiging hebben om de hartslag dubbel te tellen. Door enkele malen te oefenen op een rustig paard, krijg je het opnemen van de hartslag snel onder de knie.

TIP *bij het tellen van de hartslag*

Het is het gemakkelijkste om het aantal slagen te tellen gedurende 15 seconden en vervolgens te vermenigvuldigen met vier om het aantal slagen per minuut te kennen.

Hartslag kan enorm variëren

Tijdens werk varieert de hartslag enorm; afhankelijk van de conditie van het paard, maar ook van het uitgevoerde werk. Tijdens dressuur rijden zal de hartslag van een getraind paard niet vaak boven de 160 slagen per minuut gaan, maar bij een koerspaard is een hartslag van 200 slagen per minuut geen uitzondering!

Als je paard ziek is - en bijvoorbeeld koliek heeft - zal de hartslag stijgen, omdat hij stress en pijn heeft. Met de hoeveelheid pijn varieert ook de stijging van de hartslag (tussen de 44 en 65 slagen per minuut). Als de koliek lang blijft duren en de algemene toestand gaat achteruit (denk aan uitdroging en shock), zal de hartslag nog verder stijgen. Wanneer de hartslag van je paard in rust boven de 100 slagen per minuut komt, is hij in erg kritieke toestand. Deze cijfers geven enkel een indicatie; het volledig onderzoek van je

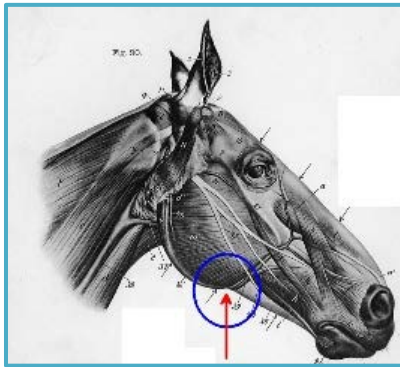

Dierenkliniek De Morette

dierenarts blijft onmisbaar om besluiten te vormen of diagnoses te maken.

Kabelvormige structuur

Bij het einde van de ronding van de kaak kun je onderaan een kleine kabelvormige structuur voelen die dwars over de kaak loopt. Als je lichte druk uitoefent op deze kabel kun je het bloed door de slagader voelen pulseren.

Bij lichte druk op de 'arteria facialis' kun je het bloed door de slagader voelen pulseren.

Slijmvliezen en bloedcirculatie controleren

De kleur van de slijmvliezen kun je beoordelen door naar het tandvlees of de binnenzijde van de oogleden te kijken. Normaal gezien zijn deze roze en vochtig. Wanneer de bloedcirculatie en ook de bloeddruk

veranderen, beginnen deze te verkleuren: eerst naar donkerroze en - wanneer het paard in kritieke toestand komt - dan naar paars. Bij erg veel bloedverlies of een slechte bloeddruk worden het tandvlees en de binnenzijde van de oogleden bleek.

Een andere manier om te controleren of je paard nog een goede bloedcirculatie heeft - en dus niet uitgedroogd is - is de Capillaire Vullings Tijd (CVT). Dit controleer je door op het tandvlees te drukken en vervolgens weer los te laten. De tijd die nodig is om het witte kringetje terug roze te laten kleuren mag maar twee seconden bedragen! Duurt het langer, dan is het paard waarschijnlijk uitgedroogd.

Het controleren van de Capillaire Vullings Tijd (CVT): bij druk op het tandvlees mag het witte kringetje maar twee seconden zichtbaar blijven.

De huidplooitest - die veel eigenaren wel kennen - is een minder specifieke test dan de CVT. Hierbij pak je een huidplooi van anderhalf tot twee centimeter ter hoogte van de hals, om die vervolgens weer los laten. Bij paarden met uitdrogingsverschijnselen blijft de plooi langdurig zichtbaar rechtop staan, terwijl hij snel onzichtbaar wordt bij gezonde paarden.

Dierenkliniek De Morette

Ademhalingsfrequentie tellen

Het tellen van de ademhaling is het handigst vanaf een afstandje, door de beweging van de flank van je paard te bekijken. Als je de ademhalingsfrequentie wilt meten door met je hand voor het neusgat de luchtstroom te voelen, gaat je paard vaak snuffelen aan je hand waardoor je moeilijk de echte frequentie kunt tellen.

De normale ademhalingsfrequentie van een volwassen paard ligt tussen de 10 en 20 keer per minuut. Bovendien is de ademhaling redelijk oppervlakkig, waardoor je goed moet kijken. Bij ademhalingsproblemen gaat een paard niet alleen sneller ademen, maar ook dieper, waardoor je de aflijning tussen de ribben en de buik duidelijk gaat zien bij het uitademen. Dit wordt wel eens de dempigheidslijn genoemd, omdat dit bij paarden met een overgevoeligheid voor stof meestal zichtbaar is.

Als je paard luchtwegproblemen heeft, is dit een veel objectievere manier om veranderingen waar te nemen, dan te tellen hoe vaak je hem gedurende de dag hoort hoesten. Door goed de ademhalingsfrequentie te leren zien, kun je tevens de verbetering van een eventuele behandeling beoordelen.

Recurrent Airway Obstruction (RAO)

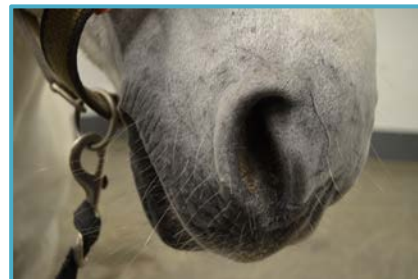
Paarden met een overgevoeligheid aan stof - Recurrent Airway Obstruction (RAO), ook wel dempigheid genoemd - zullen door spasmen van de bronchiën hun buikspieren moeten gebruiken om in en uit te ademen. Na langdurige problemen wordt dit duidelijk

zichtbaar in de vorm van een 'dempigheidslijn'.

Bron foto: Knottenbelt, Pascoe and Saunders, Diseases and Disorders of the Horse

TIP *kijk naar de neusgaten*

Kijk ook altijd even naar de neus van je paard. Heeft hij neusvloeit? Welke kleur? Uit één neusgat of beide?

Darmgeluiden beluisteren

Bij sommige paarden kun je de darmen vanaf een afstand al horen borrelen, maar bij de meeste paarden moet je je oor echt op de flank leggen om überhaupt iets te horen. Het gemakkelijkste hoor je de darmgeluiden met een stethoscoop plus een beetje geduld. Bij een gezond paard hoor je ongeveer twee tot drie geluiden per minuut. Deze kunnen luid en borrelend zijn of eerder zacht en hoogtonig,

Dierenkliniek De Morette

afhankelijk van welk gedeelte van de darm beweegt.

Voedsel in de maag laat de darmen bewegen. Indien jouw paard langdurig niets heeft kunnen eten, zullen de darmgeluiden dus ook veel minder duidelijk aanwezig zijn.

Koliek betekent eigenlijk buikpijn. Deze buikpijn wordt meestal veroorzaakt door problemen aan de darmen. Door verstopping, opzetting of afsnoering, maar ook door de pijn zelf gaan de darmen minder of niet meer bewegen. Des te erger de pijn, des te minder geluiden je hoort. Toch mag je niet gerustgesteld zijn als je geluiden hoort, terwijl je paard ernstige symptomen van pijn vertoont. Koliek is altijd een spoedgeval en hiervoor contacteer je het best meteen je dierenarts voor een grondig onderzoek.

Bij een paard met diarree hoor je overactieve darmen met vaak erg waterige geluiden. Meestal is dit hoorbaar zonder stethoscoop.

Geen darmgeluid = verontrustend

Het luisteren naar de darmgeluiden ('borborygmi') gebeurt in vier kwadranten: links en rechts, zowel boven- als onderaan. Zo kan het zijn dat je bij bepaalde darmaandoeningen links weinig of geen geluid

hoort, maar rechts wel. Het meest verontrustende is, wanneer je helemaal geen geluid hoort: immers normaal gezien werken de darmen van een paard continu!

TIP *check de mesthopen*

Als je zelf de stal van je paard uitmest, weet je dat een paard gemakkelijk vier tot zes hopen mest maakt gedurende één nacht. Als er plots maar één of zelfs geen hoop te vinden is, is dit al een reden om je paard extra in de gaten te houden of eens zelf te onderzoeken. Bij een paard met koliek is het feit of hij de laatste uren nog mest maakte altijd waardevolle informatie voor de dierenarts.

TIP *check de 'lendenreflex'*

De rug net voor het kruis is een gevoelig plaats bij je paard. Als je daar knijpt, zal hij steeds even doorbuigen. Behalve... als hij erge buikpijn heeft! Dan houdt hij zijn rug en buik strak gespannen en is er geen beweging in te krijgen. Als de pijn minder erg is, blijft deze 'lendenreflex' behouden. Deze check moet je zeker eerst oefenen op een gezond paard, voordat je hem in noodsituaties kunt uitvoeren.

Dierenkliniek De Morette

Alleen bij heel erge buikpijn zal een paard niet reageren op de 'lendenreflex'.

Pulsatie voelen

We spreken over pulsatie als de hartslag duidelijk voelbaar is in de slagaders, die naar de voeten lopen. Bij een gezond paard kun je de arterie voelen lopen ter hoogte van de kogel, maar je voelt weinig tot geen pulsatie. Deze pulsatie wordt duidelijker voelbaar bij problemen in de voet, zoals bijvoorbeeld een blein, een nagel in de hoef of hoefbevangenheid. Bij hoefbevangenheid is de pulsatie meestal bij beide twee voorvoeten verhoogd (en vaak zelfs achteraan!) en voelt de hoefwand warm aan, terwijl bij een blein de pulsatie slechts bij één been voelbaar zal zijn. Bij het ontstaan van hoefbevangenheid zullen eerst de pulsatie en warmte toenemen, alvorens er duidelijke pijnsymptomen optreden.

TIP *check pulsatie bij je paard op volle weide*

Indien je paard op een volle weide staat, is het dus niet slecht om regelmatig de pulsatie eens te controleren en tijdig de weidegang of het voeraanbod te verminderen.

Bij de voorbenen kun je de pulsatie enkel aan de binnenkant van het been voelen, ter hoogte van de pijp net onder de voorknie. Je voelt daar een zachte zwelling tussen de pijp en de pezen. Ofwel voel je de pulsatie aan de binnenzijde van de kogel; daar voel je een kabelvormige structuur lopen, deze wordt gedeeltelijk gevormd door de arterie of slagader. Bij de achterbenen loopt de arterie aan de buitenzijde van het been en voel deze het best net onder de sprong aan de zijkant van het pijpbeen.

Overzichtstabel

	Volwassen paard	Jong Veulen
Temperatuur	37°C-38°C	38°C-38,7°C
Pols/hartfrequentie	28-44 slagen/min	80-100 slagen/min
Ademhalingsfreq.	10-20 /min	20-34/min
Slijmvliezen	Roze en vochtig	Roze en vochtig
Uitdroging/CVT	< 2sec	< 2sec
Darmgeluiden	Frequente twinkelende geluiden volwassen (meerdere p/min) met af en toe dieper geluid	Hoogtoniger dan bij volwassen paarden

Dierenkliniek De Morette

Veel voorkomende fouten

...bij het klinisch onderzoek van je paard:

- De thermometer is onvoldoende lang of onvoldoende diep ingebracht
- De metingen zijn uitgevoerd op een nerveus paard (hartslag en ademhaling verhogen hierdoor aanzienlijk)
- De hartslag is dubbel geteld ('lub-dub' is één hartslag!)
- Als je niet oefent op je gezonde paard, maak je waarschijnlijk één of meerdere fouten wanneer je klinisch onderzoek wilt doen als je paard zich niet lekker voelt.

Eerste hulp bij spoedgevallen

Naast het controleren van vitale functies kun je als eigenaar ook helpen bij spoedgevallen. De meest frequente spoedgevallen zijn wonden, koliek en mankheid. De moeilijkheid bij het toepassen van 'eerste hulp' is niet enkel het uitvoeren van de handelingen zelf, maar zeker ook het inschatten van de ernst van het probleem. Sommige wonden zien er spectaculair en eng uit, maar zijn door hun lokalisatie soms veel minder erg, dan een klein wondje op een belangrijke plaats, zoals bijvoorbeeld een ooglidwond. Verder zijn wonden ter hoogte van hoofd, hals en romp veel gemakkelijker en sneller genezen, dan een wond aan het been. Dit komt omdat de huid en het onderhuids weefsels in de benen minder goed doorbloed zijn en veel meer

beïnvloed worden door de bewegingen van het paard, dan wanneer je paard een wond op bijvoorbeeld zijn buik heeft. Bovendien zijn er in de ledematen veel belangrijke 'synoviale' structuren aanwezig, zoals gewrichten. Als er vuil in het gewricht komt, veroorzaakt dit een infectie in het gewricht. Behandel je dit niet onmiddellijk op de juiste wijze, dan kan dit tot een permanent mank paard leiden! Daarom is het van groot belang - hoe klein een wondje soms ook is - dat je snel een dierenarts belt wanneer de wond bij een gewricht gelokaliseerd is en er rekkend doorzichtige vocht komt uitgelopen

Gewrichtsvocht kan duiden op een infectie.

Wond, breuk of infectie?

Wist je dat een paard met een wond maar heel weinig zal manken. Maar als het paard niet wil steunen op het been bij het stappen, dan is er meestal meer aan de hand, zoals een breuk of een geïnfecteerd gewricht!

Stap voor stap wondbehandeling

Om zelf eerste hulp te kunnen bieden als je paard een wond heeft opgelopen, dan dien je de verschillende stappen van wondbehandeling te begrijpen en te volgen:

Dierenkliniek De Morette

1. Grondige reiniging

Dit is van belang om te vermijden dat er vuil en bacteriën in de weefsels achterblijven, die ervoor kunnen zorgen dat de wond gaat infecteren en later opnieuw open gaat. Des te langer de wond bevuild blijft, des te dieper het vuil in de weefsels zal doordringen en hoe moeilijker het wordt om de wond perfect te laten helen.

2. Opfrissen/debrideren

Hierbij wordt de wond chirurgisch opgefrist en worden de opgedroogde wondranden weggesneden, zodat er twee goed doorbloede randen aan elkaar gehecht kunnen worden.

3. Hechten

4. Immobilisatie

Dit gebeurt met een gips, spalk of verband. Enerzijds ter bescherming van de wond, anderzijds om veel beweging van de wond te verhinderen.

Om een perfecte wondheling te bewerkstelligen, moet het liefst binnen zes uur behandeld worden. Hierbij is vooral stap 1, de wondreiniging, van groot belang. Dit is ook het voornaamste moment waarop je als eigenaar al belangrijk werk kunt verrichten!

Stap voor stap *verwondingen*

1. Veiligheid eerst

Het leven van paard en eigenaar gaat boven elke verwonding. Breng je paard naar een

veilige plaats en staar je niet blind op de grootte van de wond, maar evalueer of hij geen andere belangrijkere problemen heeft, die je eerst moet aanpakken (zoals koliek of een ernstige bloeding...)

2. Plaats een knelband

Bij een ernstige, spuitende bloeding (vaak in de kootholte), plaats je een knelband (bijvoorbeeld een oude fietsband) boven de wond vooraleer je verder gaat met de wondverzorging.

3. Reiniging

Reinig de wond overvloedig met een zachte straal water en scheer de haren rondom de wond weg. Reinig de wond daarna pas met een ontsmettende oplossing/zeep.

4. Verband aanbrengen

Plaats een verband in afwachting van de dierenarts. Dit beschermt de wond en houdt het vochtig.

5. Terwijl je wacht op de dierenarts

Vergeet je niet om andere kleinere wonden te zoeken en te verzorgen. Geef je jouw paard geen pijnstillers tot de dierenarts het paard gezien heeft. Alleen zo kan de dierenarts goed inschatten of er misschien nog iets meer aan de hand is. Check of jouw paard goed gevaccineerd is tegen tetanus en meldt dit aan de dierenarts. Is je paard hiertegen niet gevaccineerd dan geeft de dierenarts meteen een eerste dosis antiserum. Hij zal later je paard ook vaccineren, want het antiserum werkt maar kort.

Dierenkliniek De Morette

Fabeltjes!

1. Wonden dienen te drogen 'aan de lucht'.

Dit is niet waar en geeft meestal meer wild vlees en littekenvorming achteraf.

2. Antibiotica kan een grondige wondreiniging vervangen. Niet waar! Het is zelfs nog veel beter om geen antibiotica te geven, maar de wond wel grondig te reinigen.

Goede eerste hulp versnelt herstelproces

Een snelle eerste verzorging door jezelf maakt het totale herstelproces van je paard veel korter. Onderschat hierbij niet de kleine wondjes op belangrijke plaatsen!

Hoe herken je een blein?

De meeste paarden die plots erg mank staan, hebben vaak een blein in de hoornwand van de hoof. Een blein kun je herkennen, doordat het paard op de tip van de voet loopt, één hoof warmer is dan de andere en er pulsatie aanwezig is. Dit is in principe geen spoedgeval en kan zelfs door de smid uitgesneden worden.

In andere gevallen - waarbij het paard niet op de hoof wil steunen - haal je toch het best je dierenarts erbij. De regel die dan geldt is: fractuur tot het tegendeel bewezen is!

Maar het manken kan eveneens veroorzaakt worden door een (steek)wond tot in het gewricht of een nagel in de voet. Dit zijn beide spoedgevallen, die snel door de dierenarts behandeld moeten worden. Een paard kan

ook manken door een verstuiking of een ander sportletsel, maar dan steunen ze wel nog op dat been in stap.

Controleer dus wanneer je paard mank of hij wellicht een blein of in een steen of nagel is gestapt. In het laatste geval check dan ook de richting van de nagel.

Stap voor stap een nagel in de voet

1. Verwijder de nagel

Bij een nagel in de voet, verwijder je het best de nagel, maar probeer wel goed te onthouden hoe de nagel erin zat. Zeker hoe diep hij zat, maar ook de richting.

2. Reinig de hoof

Maak de hoof alvast mooi schoon, zodat de dierenarts gemakkelijk het gaatje kan vinden en de hele gang naar binnen kan uitsnijden.

3. Transport naar kliniek

Vaak dienen deze spoedgevallen in een kliniek behandeld te worden, omdat het niet eenvoudig is om de gang volledig in de diepte uit te snijden zonder algehele verdoving.

TIP vergeet de tetanusvaccinatie niet!

Bij elke verwonding, hoe klein dan ook, kan een paard tetanus oplopen. Paarden zijn hier erg gevoelig voor en de ziekte loopt bij 80% fataal af in een zeer snel tempo. Het paard is volledig verstijft en kan niet meer rechtstaan. Een typisch symptoom van tetanus is het verschijnen van het derde ooglid. Verder zie je

Dierenkliniek De Morette

een stijve gang, stijve oren en een stijve staart. Tetanus komt vaak voor bij jonge paarden, omdat deze vaak niet gevaccineerd worden 'omdat ze toch nog niet op wedstrijd gaan'. Maar juist ook deze jonge paarden lopen de meeste verwondingen op en lopen dus het meeste risico. Dit is onnodig, want een goed gevaccineerd paard is volledig beschermd tegen tetanus!

Stap voor stap *manen zonder zichtbare oorzaak/fractuur*

1. Vermijd verder trauma

Houd je paard in een rustige omgeving en doe geen onnodige verplaatsingen.

2. Immobiliseer het been

Indien mogelijk: immobiliseer het been met drie verbanden over elkaar of - nog beter - een spalkverband. Voor een effectieve immobilisatie moet je het gewricht boven en onder de breuk volledig mee in het verband hebben.

3. Bel de dierenarts

Contacteer de dierenarts om het been eventueel in te gipsen (dit is de beste immobilisatie) en voor de toediening van pijnstillers. Als het paard in een rustige omgeving staat en het been is goed geïmmobiliseerd, dan is het geen spoedgeval meer. Je kunt dan rustig met de dierenarts bespreken welke opties er zijn en hoe en waar je jouw paard verder wilt laten behandelen.

TIP

Een lichte vorm van sedatie is aangewezen voor elk transport, anders zou het paard in paniek kunnen raken door de pijn.

Stap voor stap *een verband aanleggen:*

Dierenkliniek De Morette

Robert Jones verband

Een Robert Jones verband is een verband dat bestaat uit drie verbanden over elkaar aangebracht. Dit biedt veel meer steun dan een gewoon verband. Nog beter is een spalkverband. Dit is een verband met een overlans doorgezaagde regengoot er langs de achterkant tegenaan geplakt.

Kreupelheid: voorkom erger!

Bij een paard dat voor onverklaarbare reden erg kreupel is, raden wij altijd aan om een radiografisch onderzoek te laten uitvoeren. Er kan mogelijk een barst aanwezig zijn. Hierbij kun je aan de buitenkant van het been niets voelen, meestal is er zelfs geen of nauwelijks een zwelling waarneembaar. Deze paarden zullen in het verloop van één tot twee weken snel verbetering laten zien, maar het bot is dan nog niet volledig hersteld! Als je dan toch al gaat werken met deze paarden, kan er plots een echte breuk of zelfs ontploffing van het aangetaste been ontstaan.

Eerste hulp bij koliek

Koliek betekent eigenlijk buikpijn en dit heeft zeer veel verschillende oorzaken. Het varieert van wat gas in de darmen tot een stuk darm dat afgesnoerd zit en aan het afsterven is. Omwille van het uiteenlopende karakter is koliek altijd een spoedgeval, waarvoor je de dierenarts moeten bellen. Als eigenaar is het niet altijd gemakkelijk om in te schatten hoe erg het is. Zoals hierboven uitgelegd kan

zelfstandig klinisch onderzoek al wat meer informatie geven:

- Heeft je paard nog darmgeluiden
- Maakt hij nog mest
- Heeft hij nog een lendenreflex
- Wat is zijn hartslag?

De hartslag is een goede indicator van enerzijds pijn en anderzijds shock en uitdrogingsverschijnselen. Een normale hartslag is al een kleine geruststelling. Om de ernst in te schatten, is de gradatie van pijn een belangrijke factor. Van minder erg tot zeer ernstig zijn:

- verminderde eetlust
- rustig neerliggen (eventueel helemaal plat)
- rollen in vrijheid
- niet meer rechtop kunnen blijven staan als je ermee wandelt
- een apathisch paard met overal kwetsuren door koliek 's nachts, maar dat nu rustig is. Hierbij is het stuk darm waarschijnlijk al afgestorven en moet er zeker chirurgisch ingegrepen worden.

De toediening van een pijnstiller is van belang, omdat pijn de darmen stillegt. Door de pijnstilling zullen de darmen opnieuw beginnen te bewegen. Anderzijds is de reactie op een pijnstiller ook een belangrijke diagnostische parameter. Een paard dat na een lichte pijnstiller dadelijk terug wil eten, kan waarschijnlijk thuis verder opgevolgd

Dierenkliniek De Morette

worden. Terwijl er bij een paard dat tien minuten na de pijnstiller opnieuw koliek heeft, waarschijnlijk een meer ernstige vorm heeft. Als er geen reactie op de pijnstiller volgt, is het herhaaldelijk blijven toedienen van pijnstillers ook uit den boze! Hierdoor kun je voor de dierenarts belangrijke parameters maskeren, terwijl het proces in de buik ondertussen verder gaat.

1. Bel de dierenarts en regel transport

Contacteer de dierenarts contacteren en informeer ondertussen naar transport, zodat hier geen tijd mee verloren gaat als je dierenarts beslist dat het paard in een kliniek behandeld moet worden.

2. Wandelen met je paard of hem loslaten

Voorkomen dat het paard zich kan bezeren: ga wandelen of laat hem los (liever in een piste dan in een stal). Door kortdurende beweging wordt het paard afgeleid van zijn pijn, hierdoor wordt de darmwerking gestimuleerd. Uren aan een stuk stappen is echter niet nuttig.

3. Pas op met pijnstillers

Geef niet herhaaldelijk pijnstillers zonder een duidelijke diagnose.

4. Transport naar de kliniek

Beter eens te snel naar een kliniek rijden dan te laat, want sommige vormen van koliek verlopen fataal binnen zo'n zes uur! Indien je besluit om je paard te transporteren, laat hem dan licht verdoven, zodat hij zich onderweg niet extra verwond vanwege van de pijn. Zo beweegt ook de trailer onderweg niet alle kanten op.

5. Verwijder voer en stro uit de stal

Je paard mag niet dadelijk opnieuw beginnen te eten als hij zich beter voelt. Het is beter dat de darmen zich eerst ledigen gedurende één nacht, voordat je paard opnieuw gevoerd wordt. Na de behandeling geef je jouw paard het liefst laxatief voer (gras, mash...).

Echo van een paard met koliek.

Met koliek naar de kliniek

In een kliniek zijn er enerzijds extra geavanceerde apparatuur aanwezig om een exacte diagnose van koliek te maken. Anderzijds staat uw paard er ook 24/24 in observatie om op elk moment chirurgisch in te kunnen grijpen indien nodig. Maar er zijn tevens meer medicamenteuze behandelingen mogelijk in kliniekomstandigheden, het is dus zeker niet altijd zo dat je paard geopereerd wordt als hij met koliek naar de kliniek gaat.

